

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/25/2018
Identifikačné číslo spisu:	8109222897
Dátum vydania rozhodnutia:	27.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Ľalík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8109222897.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J. B., bývajúceho v B., X. N. XX-XXX, D. N., zastúpeného Mgr. Marcelom Fandákom, LL.M., advokátom v Košiciach, Kováčska 40, proti žalovanému Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpeného Škubla & Partneri s. r. o., so sídlom v Bratislave, Digital Park II, Einsteinova 25, IČO: 36 861 154, o zaplatenie 350 000,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29 C 131/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. januára 2017 sp. zn. 23 Co 243/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov z 20. mája 2015, č. k. 29 C 131/2010-822 z r u š u j e a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom z 20. mája 2015 č. k. 29 C 131/2010-822 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 350 000,- eur s 9 % úrokom z omeškania ročne od 29. septembra 2009 do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Po skonštatovaní, že vo veci nie je daná právomoc rozhodcovského súdu pre neplatnosť dojednanej rozhodcovskej doložky, dospel k záveru, že žalovaný zodpovedá žalobcovi za škodu vzniknutú realizáciou sfaľovaného príkazu na úhradu a výberového lístka zo 14. apríla 2009, na základe ktorých bol vykonaný prevod a výber peňažných prostriedkov žalobcu z jeho bežného účtu v celkovej výške 350 000,- eur. Žalovaný v danom prípade nepreukázal, že realizoval potrebné opatrenia na predídenie vzniku škody na základe predloženého prevodného príkazu so sfaľovaným podpisom druhého spoludisponenta, a neuniesol dôkazné bremeno tvrdenia, že porušenie povinnosti bolo na jeho strane spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť a tvrdenia, že ku škode došlo v dôsledku neposkytnutia potrebnej súčinnosti žalobcu pre účely overenia vierohodnosti predkladaných prevodných príkazov.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaného rozsudkom z 25. januára 2017 sp. zn. 23 Co 243/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a rozhodol, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný aj podľa krajského súdu v danom prípade nekonal s náležitou opatrnosťou, pokiaľ nevykonal žiadne preverovanie pravosti podpisov (súladu

podpisov s podpisovým vzorom), ak mu príkaz na úhradu predložila síce osoba oprávnená spoločne disponovať prostriedkami na účte, avšak pri tomto úkone musela konať spoločne so žalobcom, ktorý ale pri predložení tohto príkazu na úhradu prítomný nebol. Za takého stavu mala žalovaná banka predvídať, že existuje možnosť predloženia príkazu na úhradu, na ktorom bude sfaľovaný podpis žalobcu. Ak tak neurobila, nekonala s náležitou opatrnosťou, v dôsledku čoho je zodpovedná čoho je zodpovedná za úbytok finančných prostriedkov.

3.1. Dňa 20. marca 2017 proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie z dôvodov uvedených v § 420 písm. a/ a f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

3.2. Žalovaný ďalším podaním z 18. mája 2017 označeným ako „Čiastočné späťvzatie dovolania“ zredukoval dôvody dovolania iba na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., podľa ktorého napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodujúca právna otázka v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola riešená, lebo ju neriešilo ani publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. 57/2004 Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Odvolací súd prehliadol pre vec veľmi dôležité okolnosti, ktorými sú najmä účasť žalobcu na vzniku „škody“ (ak vôbec vznikla) tým, že si vybral za spoludisponenta osobu, ktorá bola spôsobilá sfaľovať jeho podpis na prevodnom príkaze a že žalovanej banke neposkytol telefonický kontakt. Žalovaný preto navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku, potom tento rozsudok spolu s rozsudkom okresného súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu, ktorý ju potom postúpi príslušnému rozhodcovskému súdu.

3.3 Žalovaný ďalším podaním z 3. mája 2018 žiadal preskúmať pôvodné dovolanie, ktoré účelovo obmedzil iba z dôvodu nejasnej praxe najvyššieho súdu ohľadne posudzovania kumulácie dovolacích dôvodov, ktoré však pominulo uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhol dovolanie zamietnuť ako neopodstatnené, pretože krajský súd zhodnotil všetky rozhodné skutočnosti, týkajúce sa predmetu prejednávanej veci a správne rozhodol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné aj dôvodné, a preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako aj okresného súdu treba zrušiť.

6.1. Skôr, než dovolací súd pristúpi k meritórnemu prejednávaniu veci, musí si vyriešiť otázku možnej zmeny pôvodne uplatneného dovolacieho dôvodu (zúženie či rozšírenie) v priebehu dovolacieho konania.

6.2. Dovolací dôvod môže dovolateľ meniť vo forme jeho rozšírenia (doplnenia) len po dobu trvania lehoty pre podanie dovolania (§ 434 C.s.p.), ale zúžiť ho možno až do rozhodovania najvyššieho súdu (§ 446 C.s.p.).

6.3. Rozsah prieskumnej činnosti dovolacieho súdu je tak zásadne vymedzený dovolateľom v súlade s jeho dispozičnou zásadou, ktorý vymedzil rozsah, v ktorom rozhodnutie napadá v dovolaní (platí zásada „iudex ne eat ultra petita partium“). Dovolací súd je totiž viazaný rozsahom a obsahom dovolania (§ 440 C.s.p.).

6.4. Procesné úkony (medzi ktoré zahŕňame i dovolanie) môžeme vymedziť ako prejavy alebo konanie subjektov sporu, ktoré procesné právo predvída a upravuje a ktorým priznáva účinky na vznik, ďalšie rozvíjanie, zmenu alebo zánik procesnoprávneho vzťahu. Inak povedané sú to úkony, ktoré ovplyvňujú začatie, priebeh a ukončenie sporu, v danom prípade dovolacie konanie (§ 419 a nasl. C.s.p.).

6.5. Procesný úkon, ako každý právny úkon, je prejavom vôle konajúceho subjektu. Pri procesných úkonoch je rozhodujúci prejav vôle, lebo platí princíp „teórie prejavu“ a nie tzv. „teórie vôle“. To znamená, že pri procesnom úkone, na rozdiel od úkonu hmotnoprávneho, nezáleží na tom, že prejav nezodpovedá skutočnej vôli konajúceho subjektu, že bol vyvolaný omylom, alebo nesprávnou praxou

dovolacieho súdu; vždy je rozhodujúci iba jeho prejav. Zatiaľ čo zmluva môže byť neplatná pre omyl v podstatnej náležitosti, nikdy nebude neplatná žaloba, alebo odvolanie, či dovolanie, hoci by aj účastník konal v omyle.

6.6. Procesné právo rozlišuje len procesné úkony bezchybné a chybné, prípustné a neprípustné, účinné a neúčinné. Opravný prostriedok, ktorý zodpovedá zákonným požiadavkám prípustnosti, je procesným úkonom dovoleným a účinným.

6.7. Takým procesným úkonom je aj čiastočné späťvzatie dovolania zo strany žalovaného, ktorým zúžil obsah a rozsah prieskumnej činnosti najvyššieho súdu, ale už ním nemôže byť opätovné rozšírenie dovolania, ktoré sa urobilo po uplynutí lehoty určenej na podanie dovolania, t. j. po 7. máji 2017.

Z toho vyplýva záver, že návrh žalovaného na preskúmanie dovolania v pôvodnom rozsahu z 3. mája 2018, je totiž procesným úkonom neprípustným, lebo bol podaný opätovne až po uplynutí dovolacej lehoty, a preto sa dovolací súd mohol zaoberať už len dovolacím dôvodom vymedzeným v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

7. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. Tento dovolací dôvod dovolateľ riadne vymedzí tak, že uvedie, ktorú konkrétnu otázku hmotného alebo procesného práva má dovolateľ za dosiaľ nevyriešenú dovolacím súdom. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie. Práve posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená, je totiž jadrom dovolacieho konania a je podstatná preto, či najvyšší súd o dovolaní rozhodne meritórne alebo procesne.

9. Tento mimoriadny opravný prostriedok musí vymedzenie predpokladov prípustnosti dovolania obsahovať, okrem iného preto, že na jeho podanie je povinné zastúpenie advokátom, ktorého úlohou je zoznámiť sa s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu a zvážiť, či vo veci skutočne (ne)existuje právna otázka, ktorá nebola doteraz riešená dovolacím súdom, a to či banka zodpovedá za škodu svojmu klientovi, pre ktorého vedie bežný účet, ak s prostriedkami na tomto účte majú právo disponovať dve osoby spoločne, pričom ktorákoľvek z týchto osôb je oprávnená banke samostatne predkladať prevodné príkazy, resp. výberové lístky, aj keď klient neposkytol banke telefonický kontakt.

10. K imanentným znakom právneho štátu totiž patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú, právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých (podobných) podmienkach, dala rovnaká odpoveď. Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu o tej istej právnej otázke, za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná.

11. Najvyšší súd nespochybňuje ratio decidendi (dôvod rozhodnutia) vyslovený v jeho rozhodnutí sp. zn. Obdo 59/2001 (uverejnený pod R. č. 57/2004 Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), ale na strane druhej uzatvára, že nižšie súdy vo svojom rozhodovaní dostatočne nezohľadnili, že sa skutkové okolnosti v prejednávanej veci oproti precedenčnej veci významne odlišujú, preto bolo treba takú neskoršiu vec „odlíšiť“ od skoršej veci aj právnym posúdením bez toho, že by bola dotknutá jej záväznosť ako precedentu.

12. Pri argumentácii akýmkoľvek súdnym rozhodnutím treba totiž vždy text takého rozhodnutia vnímať v kontexte pôvodného konania, v ktorom bolo toto rozhodnutie vydané. Súd vždy rozhoduje v konkrétnej veci tak, že aplikuje právnu normu na zistený skutkový stav. Ak sú skutkové okolnosti v posudzovanom prípade odlišné, nemožno závery súdneho rozhodnutia ako precedentu v inej veci bez ďalšieho preberať podobne, ako to urobili aj v tejto veci okresný i krajský súd v napadnutom rozsudku. Pre naplnenie požiadaviek spravodlivého procesu preto musia byť porovnateľné prípady riadne skutkovo odlišené a toto odlišenie náležite odôvodnené, lebo v opačnom prípade ide o svojvôľu pri

odôvodňovaní súdneho rozhodnutia.

13. Konajúce nižšie súdy totiž vôbec nezobrali do úvahy skutočnosť, že to bol práve žalobca, ktorý si vybral G.. P. za spoludisponenta s jeho finančnými prostriedkami na účte a ktorý sfaľšoval podpis žalobcu na príkaze na úhradu žalovanej sumy, ktorá mu bola vyplatená. Už len táto skutočnosť sama osebe svedčila pre znášanie spoluzodpovednosti žalobcu za škodu spôsobenú na jeho majetku, ktorý sám pre seba navrhol uvedený veľmi riskantný spôsob vyplňania príkazov na úhradu cudzou osobou.

14. Porušenie preventívnych povinností (§ 415 Občianskeho zákonníka, § 382 a § 384 Obchodného zákonníka) má totiž tiež vplyv na rozsah náhrady škody, a to vtedy, ak poškodený poruší jemu uloženú preventívnu povinnosť a za túto možno považovať určenie rizikovej osoby za spoludisponenta k jeho účtu, ako aj neposkytnutie telefonického či iného kontaktu „pre prípadnú potrebu“ zabrániť neoprávneným výberom z účtu žalobcu.

15. Vzhľadom však na to, že ustanovenie § 374 Obchodného zákonníka má dispozitívnu povahu, takže strany si mohli v zmluve vymedziť okolnosti vylučujúce zodpovednosť, ale keď si ju nevymedzili, vôbec neprichádza do úvahy zbavenie sa svojej zodpovednosti žalovanou bankou; nie je podľa názoru najvyššieho súdu možné účinné úplné vylúčenie jej zodpovednosti (§ 373, § 757 Obchodného zákonníka).

16. Najvyšší súd teda uzatvára, že nižšie súdy zaťažili svoje rozhodnutia takými nedostatkami, pre ktoré musel tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 2 a § 450 C.s.p.) s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný (§ 455 C.s.p.) a v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

17. Týmto zrušujúcim uznesením sa otvára procesný priestor pre to, aby okresný súd znovu posúdil žalobný návrh žalobcu aj s ohľadom na vyššie uvedené závery najvyššieho súdu.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.